

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 520, za pol leta K 260, za četrt leta K 130. Posamezna številka 11 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja.

Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Ilirska ulica številka 22. I. nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne objave št. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Vsem podružnicam Unije slovenskih rudarjev.

Ponovno opozarjamo odbornike posebno pa blagajnike Unije slovenskih rudarjev, naj ne pošiljajo več obračunov v Turn, temveč naj le redne mesečne obračune na naslov Unija slovenskih rudarjev v Trbovljah (Delavski dom).

Dosedaj je poslala svoj obračun samo podružnica Velenje. V interesu rednega poslovanja naj podružnice ne odlašajo. Obračuni naj se takoj napravijo in pošljejo Uniji s pripadajočimi zneski vred v Trbovlje, kjer ima Unija slovenskih rudarjev svoj začasni sedež. Obračun za mesec oktober je že poslati v Trbovlje.

Dve delavski naredbi Narodne vlade SHS v Ljubljani.

»Naprej« poroča: V seji dne 20. t. m. je sprejela Narodna vlada naredbo glede ustanovitve »Državne posredovalnice za delo« in naredbo glede prehode podpore brezposelnih. Obe naredbi izideta v prihodnjih dneh v Uradnem listu.

Posebne važnosti je naredba glede državne posredovalnice, ker ž njo je postavljen trden temelj za ureditev delavnega trga na slovenskem ozemlju. Upati je, da dobimo v bodočnosti državno posredovalnico za celo jugoslovansko državo.

Državna posredovalnica bo imela svoj osrednji urad v Ljubljani in svoje podružnice po celem slovenskem ozemlju. Na čelu državne posredovalnice bo stala osrednja komisija za organizacijo delavnega trga, ki bo podrejena poverjeništvu za socialno skrb. Ta komisija bo vodila vse posredovanje. Njena naloga bo, da bo ustanavljala krajevne podružnice in določila njih okrožja, da bo pretvarjala že obstoječe posredovalnice v krajevne podružnice državne posredovalnice, da bo uredila načelno enotno poslovanje pri osrednjem uradu in pri krajevnih podružnicah, da bo imela kontrolo vsega posredovanja za delo in končno da bo sestavila potrebne poslovniške. V osrednji komisiji bodo zastopana poverjeništvu za socialno skrb, za javna dela, za industrijo in trgovino, voditelj osrednjega urada državne posredovalnice, 8 do 12 članov in

njih namestniki, od katerih mora biti polovica delavcev in polovica delodajalcev. Člane komisije in njih namestnike bo imenovalo poverjeništvu za socialno skrb na predlog delavskih strokovnih in delodajalskih organizacij. Vladne zastopnike pa bodo imenovala prizadeta poverjeništvu. Poslovna doba komisije se razteza na tri leta.

Izvršilni organ osrednje komisije je upravni odbor, ki ga voli iz svoje srede komisija sama. Upravni odbor ima izvrševati sklepe osrednje komisije, rešuje tekoče zadeve, kontrolira vse urade državne posredovalnice in krajevne komisije, ki stoje na čelu krajevnih podružnic. Upravni odbor vodi tudi osrednji urad in krajevno podružnico za Ljubljano in okolico. Ta dva urada pričneta s poslovanjem v najkrajšem času. Prostora bodeta imela v Stritarjevi ulici. Proti poslovanju upravnega odbora je pripustna pritožba na osrednjo komisijo. V upravnem odboru in osrednji komisiji se sklepa z nadpolovično večino.

Na čelu krajevnih podružnic stoje krajevne komisije, ki sestojijo iz voditelja podružnice, iz 2 do 4 članov in njih namestnikov, izmed katerih mora biti polovica delavcev in polovica delodajalcev. Člane teh komisij imenuje poverjeništvu za socialno skrb na predlog osrednje komisije. Krajevne komisije vodijo krajevne podružnice, skrbijo za nepristranost njihovega poslovanja in rešujejo pritožbe proti poslovanju krajevnih podružnic.

Osrednji urad ima v prvi vrsti nalogo, da izravnava delavni trg, t. j. da obrača delavstvo iz krajev kjer ni dela v kraje, kjer manjka delavcev. Da dobi delavni urad pregled čez ves delavni trg, morajo podružnice dnevno, tedensko in mesečno poročati o stanju krajevnega delavnega trga.

Ker pa ni možno ustanoviti takoj potrebno število podružnic, bo moral začasno poslovati osrednji urad tudi kot krajevna posredovalnica za celo slov. ozemlje. Vsled tega se bodo morali vsi oni, ki bodo iskali službe, obračati začetkom na osrednji urad v Ljubljani. Da pa se bo to moglo hitro vršiti, se bodo upeljale pri poštnih uradih potrebne tiskovine za delodajalce in delojemalce. Izpolnjene tiskovine bodo morali odposlati poštni uradi s prvo pošto. Naloga osrednje komisije bo, da čimprej ustanovi krajevni podružnici v Mariboru in v Borovljah, da razbremenijo osrednji urad in olajša pregled.

Vsi obrati, ki odpuste ali nameravajo odpustiti več kot pet delavcev na enkrat, so obvezani, da to takoj naznanijo pristojni krajevni podružnici, če pa ta ne obstoja, osrednjemu uradu v Ljubljani. Obrati, ki se ne bodo ravnali po tej določbi, kaznujejo politične oblasti prve stopnje z denarno kaznijo do 1000 K ali z zaporom do dveh tednov.

Vse pošiljatve in brzojavi, ki se tičejo organizacije delavnega trga, so poštnine prosti, odpraviti jih je s prvo pošto in takoj dostaviti. Stroške za posredovalnico trpi država. V kolikor pa je pritegniti k prispevanju stroškov interesente, to določi od slučaja do slučaja upravni odbor.

Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Druga naredba se tiče podpore brezposelnih. Ta naredba bo veljala od 1. januarja do 31. marca 1919, do katerega časa bo pripraviti naredbo glede zavarovanja brezposelnosti, če se med tem časom ne izpremenene politične razmere.

V omenjeni dobi bo določil državno podporo brezposelnih vsak delavec in nameščenec brez razlike spola, kateri ima svojo domovinsko pravico na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani in ki je podvržen bolniškemu ali pokojninskemu zavarovanju. Poleg tega dobi to podporo tudi vsak bivši delavec, nameščenec kakor tudi vsak brezposelni vojni invalid brez ozira na njegovo invalidno pokojnino, kateri je odpuščen od vojakov, pa je bil ob času vpoklica v vojake podvržen bolniškemu, oziroma pokojninskemu zavarovanju.

Za vsak dan izkazane brezposelnosti dobi brezposelni naslednjo dnevno podporo: mladostni do 18. leta po 1 K 20 vin., ženske po 2 K in moški po 2 K 50 vin. Razventega dobi vsak nepreskrbljeni član rodbine, kateri je gospodarsko odvisen od brezposelnega, živi z njim v skupnem gospodinjstvu in nima nobenih drugih dohodkov, rodbinsko doklado v višini 1 K dnevno, za rodbinske člane je šteti ženo, lastne zakonske in nezakonske otroke, pastorko, zasvojenca, posinovljence in pohčerenke do 14. leta. Pri določitvi višine podpore je odračunati vse morebitne dohodke iz kakega posestva, denarnih prihrankov ali zaslužka, oziroma je takim brezposelnim sploh odbiti podporo brezposelnih v slučaju zadostne preskrbe.

Brezposelni, ki hoče uveljaviti svojo pravico do podpore brezposelnih, se mora javiti pri županstvu, magistratu ali pri javni posredovalnici za delo v kraju, kjer ima svoje domovališče, oziroma kjer je nazadnje dalje časa prebival. Tu ima predložiti:

a) domovinski list ali kako drugo izkaznico o domovinstvu in istovetnosti;

b) potrdilo župnega urada o nepreskrbljenosti svojih;

c) potrdilo zadnjega delodajalca o tem, da pri njem zanj ni dela. V potrdilu bodi natančno označen obrat ali pisarna, kjer je bil brezposelni nazadnje zaposlen, doba in način zaposlenosti in višina plače. Tega potrdila pa brezposelni ni obvezan predložiti, če more verjetno dokazati, da potrdila ne more dobiti.

To potrdilo je obvezan dati vsak delodajalec, ker sicer zapade kazni;

d) potrdilo o morebitni invalidnosti. Svetujem, da si vsak brezposelni čimprej priskrbi omenjena potrdila.

Na podlagi teh potrdil dobi potem od občine, magistrata ali javne posredovalnice potrdilo o brezposelnosti. To potrdilo mora biti izgotovljeno tekom treh dni, računano od dneva vložitve. To potrdilo o brezposelnosti pošlje potem brezposelni okrajnemu glavarstvu poštnine prosto. Okrajno glavarstvo in magistrat odločata o tem, da ima brezposelni pravico do podpore, določita višino in izdasta plačilno

nakazilo. To nakazilo mora biti izdano tekom treh dni, računano od dneva vložitve.

Podpora bodo izplačevali davčni uradi. Ako pa razvidi davčni urad, da je podal brezposelni napačne podatke o svojih dohodkih in o dohodkih svojih rodbinskih članov, odkloni izplačilo in obdrži plačilno nakazilo, ki je pošlje pristojnemu okrajnemu glavarstvu ali magistratu v svrhu kazenskega postopanja. Kazen je v tem slučaju določena do enega meseca zavora; vrhu tega pa se lahko odvzame pravica do nadaljnje podpore.

Brezposelni se mora javiti vsak teden enkrat v občinskem uradu, na magistratu ali v javni posredovalnici za delo v svrhu kontrole brezposelnosti, kar mu potrde imenovani uradi na plačilnem nakazilu za brezposelnost. V svrhu te kontrole so obvezane občine in magistrati, da pritegnejo strokovne organizacije delavcev, nastavlencev in delodajalcev kakor tudi bolniške blagajne. Ako se brezposelni preseli iz ene občine v drugo, se mora odglasiti v prvi, v drugi pa dobiti potrebno potrdilo o nadaljnji brezposelnosti. Brez omenjenih potrdil davčni urad ne sme izplačati podpore, ki se izplača za vsak teden nazaj.

Če brezposelni noče sprejeti od občine, magistrata ali državne posredovalnice odkazanega mu dela ali pa če je dobil brezposelni delo, mu davčni urad od tistega dne naprej ne sme več izplačevati podpore. Kdor bi užival to podporo, ne da bi bil k temu upravičen ali ki bi sicer izrabljaj to podporo, zapade kazni do enega meseca zavora in izgubi vrhu tega pravico do podpore.

Zoper odredbe občin in državne posredovalnice je pripustna pritožba na okrajno glavarstvo, zoper odredbe okrajnih glavarstev in magistratov pa na poverjenišvo za socialno skrb. Te pritožbe je rešiti tekom enega tedna.

S to naredbo, ki stopi v veljavo dne 1. januarja 1919 izgube veljavo vsi doseđani sklepi Narodne vlade glede podpore brezposelnih, t. j. v prvi vrsti tekstilnih delavcev v Tržiču, Litiji in Preboldu.

M. R. Lemež.

Državna posredovalnica za delo na Slovenskem.

(Fran Erjavec.)

Teritorialno razdelitev posredovalnih okrožij se mora ravnati pa zaključnih gospodarskih ozemljih, zato bi bilo v Jugoslaviji ustanoviti nekako 6 centralnih posredovalnih uradov, to je: v Ljubljani, v Zagrebu, Sarajevu, Belgradu, Skoplju ter v Zadru (oziroma na Reki za pomorščake in v to stroko spadajoče delavce).

I.

Delokrog ljubljanskega centralnega posredovalnega urada bi se raztezal po vsej Sloveniji. Podrejen je poverjeništvu za soc. skrb in sicer oddelku za skrbstvo za brezposelne. V tem oddelku se koncentrirata dva samostojna pododdelka, to je posredovalni urad za delo in urad za podporo (pozneje zavarovanje) brezposelnih. Obe inštituciji sta namreč v najožji organski zvezi, zato morata biti med seboj v stalnem kontaktu in se poleg tega koncentrirati v enoten oddelek, ki tvori skupno višjo instanco za oba pododdelka.

Centralni posredovalni urad je sicer pododdelek skrbstva za brezposelne in je njemu podrejen, a v organizačnih in poslovalnih vprašanjih je samostojen. Samostojno nastopa tudi na zunaj (v raznih socialno-političnih inštitucijah in komisijah itd.).

Na čelu vse posredovalne organizacije stoji voditelj centralnega urada. Ta

je državni uradnik in ga imenuje poverjenišvo za socialno skrb. Njemu je pridružena paritetna komisija delodajalcev in delojemalcev.

Ta bi sestojala:

1. Iz voditelja centralnega urada;
2. iz dveh drugih zastopnikov vlade;
3. iz 10 zastopnikov delodajalcev;
4. iz 10 zastopnikov delojemalcev;

skupaj 23 članov.

Zastopniki delodajalcev bi bili vzeti iz teh-le organizacij:

1. Trgovska in obrtna zbornica 1 zastopnik;
2. Kmetijska družba 1 zastopnik;
3. Zadruga gostilničarjev in kavarnarjev 1 zastopnik;
4. Zadruga krojačev 1 zastopnik;
5. Zadruga čevljarjev 1 zastopnik;
6. Zadruga mizarjev 1 zastopnik;
7. Industrijalci 4 zastopnike;

skupaj 10 zastopnikov.

Zastopniki delojemalcev bi bili vzeti iz teh-le organizacij:

1. Zveza delavskih društev 6 zastopnikov;
2. Jugoslovanska strokovna zveza 3 zastopnike;
3. Narodna socialna zveza 1 zastopnik;

skupaj 10 zastopnikov.

Zastopnike navedenih organizacij volijo, oziroma imenujejo za dobo treh let dotične organizacije same. Oba zastopnika vlade pa imenuje poverjenišvo za socialno skrb, oziroma enega poverjenišvo za socialno skrb, drugega pa poverjenišvo za finance.

Plenum komisije mora zborovati vsaj enkrat na leto, v njeno kompetenco bi pa spadalo:

1. Volitev predsednika. Če pa za tega ni mogoče dobiti dvetretjinske večine, ga pa imenuje poverjenišvo za soc. skrb.
2. Volitev dveh podpredsednikov.
3. Volitev upravnega odbora.
4. Ustanavljanje novih lokalnih posredovalnic.
5. Določitev glavnih smeri poslovanja posredovalne organizacije.
6. Obravnavanje in odobritev delavnega poročila voditelja centralnega urada.
7. Določevanje posredovalnih pristojbin.
8. Obravnavanje in sklepanje o predlogih upravnega odbora.
9. Poravnava eventuelnih sporov med delodajalci in delojemalci ter tako indirektno vplivanju na uvodne razmere na delavnem trgu.
10. Kontrola vsega posredovanja.

Tekoče zadeve komisije rešuje upravni odbor, ki ga izvoli paritetna komisija iz svoje srede. Ta bi sestojal:

1. Iz enega voditelja centralnega urada;
  2. iz enega predsednika komisije;
  3. iz dveh zastopnikov delodajalcev;
  4. iz dveh zastopnikov delojemalcev;
- skupaj 6 članov.
- Upravni odbor zboruje vsaj vsaki mesec, v njegov delokrog bi pa spadalo:
1. Pripravljanje predlogov za plenum komisije.
  2. Sklepanje o upravi posredovalnice, v kolikor to ne pristoji plenumu komisije.
  3. Obravnavanje mesečnih in tekočih poročil voditelja centralnega urada.
  4. Obravnavanje in sklepanje o predlogih voditelja centralnega urada.
  5. Čuvanje popolne nepristranosti posredovalnice.
  6. Sklepanje o stališču, ki ga ima zavzeti posredovalnica v slučaju vsakokratnih stavk, izprtij in drugih kriz na delovnem trgu.
  7. Kontrola posredovalne organizacije.

Komisija in upravni odbor sklepata z nadpolovično večino, če pa glasuje proti kakemu predlogu ena skupina kompaktno, je s tem dotični predlog odklonjen.

Glavni namen komisije in upravnega odbora pa je znižati delojemalce in delodajalce v svrhu čim najugodnejše regulacije delavnega trga.

Le s sodelovanjem paritetne komisije (torej delodajalcev in delojemalcev samih) more posredovalnica faktično vršiti svojo obsežno socialno politično vlogo, zato morajo biti pa v nji zastopane vsaj vse glavnejše organizacije obeli skupin.

Duša vse posredovalne organizacije je pa in mora biti voditelj centralnega urada. On je dobro plačan državni uradnik in ga imenuje poverjenišvo za socialno skrb. V njegovih rokah de facto leži vsa inicijativa in pretežni del uspeha posredovalnice. Je službeno podrejen poverjeništvu za soc. skrb (oddelku za skrbstvo za brezposelne), a mu je v organizačnih in poslovalnih vprašanjih pustiti čim najobsežnejšo svobodo. On je izvršitelj sklepov paritetne komisije in upravnega odbora. Vodi in načeljuje vso posredovalno organizacijo in njemu je podrejeno tudi vse tozadevno uradniško osebje. Odgovoren je v prvi vrsti poverjeništvu za socialno skrb, v drugi vrsti pa tudi paritetni komisiji in njenemu upravnemu odboru. On zastopa posredovalnico na zunaj in kot tak fungira tudi kot delegat v raznih drugih socialno političnih inštitucijah, komisijah, enketah itd. Dati se mu mora od časa do časa potrebna sredstva in dopuste za obiskovanje raznih tozadevnih kongresov in za študijska potovanja.

Posredovalnica mora uživati vso podporo zakonodaje, vlade in njenih organov in drugih javnih oblasti. Kakor je vsa posredovalna organizacija v celem obsegu državna institucija, tako mora biti seveda tudi vzdrževana in financirana od države. Vpliv tujih faktorjev je po možnosti preprečiti.

II.

Najglavnejša institucija vse posredovalnice je njen centralni urad, zato je njegovo osnovanje potrebno ob enem z osnovanjem prve (ljubljske) posredovalnice, ali pa celo preje.

Centralni urad namreč ni le zveza lokalnih posredovalnic, ampak je institucija s povsem lastnimi in specijalnimi nalogami in delokrogi. V centralnem uradu se stekajo pred vsem vse niti iz lokalnih posredovalnic, od tam se vodi in nadzira lokalne posredovalnice, regulira delavni trg in vodi vso statistiko. Ljubljanska centrala bi imela v stalni evidenci že takoj ves delavni trg cele Slovenije, torej tudi onih krajev, kjer za enkrat še ne bo izvedljive organizacije lokalnih posredovalnic. Centralni urad stoji v stalni zvezi z raznimi drugimi socialnopolitičnimi inštitucijami, komisijami itd. Direktno občuje s strankami le v izrednih slučajih, stati pa mora v stalnem stiku z vsemi organizacijami delodajalcev in delojemalcev ter posameznimi večjimi podjetniki, da dobi tako res v roke regulacijo vsega delavnega trga. Dobiti mora polno zupanje obeh skupin in zainteresirati mora vse sloje na posredovalnici. V to svrhu je neobhodno potrebna obširna reklama po časopisju, lepakih, po raznih uradih, oblasteh itd.

Centralni urad izdaja tudi letna poročila o delovanju vse posredovalne organizacije z vsem statističnim materijalom in drugimi socialnopolitičnimi poročili, ki so v zvezi s posredovalno organizacijo.

V delokrog centralnega urada spada razpošiljanje zaupnih vpraševalnih pol na delodajalce v svrhu informacij glede gro-

zečih izprtij itd., da se more prizadete pravočasno preskrbeti. Skrbno mora organizirati centrala tudi posredovanje sezonskih, pred vsem pa inozemskih delavcev, saj bo že obstoječa naša industrija se dolgo navezana na izučeno tuje delavstvo.

Centralni urad snuje, oziroma daje inicijativo za osnovanje raznih drugih socialnopolitičnih institucij, kakor prenočišče in azilov za brezposelne. Najozje so pa njegove zveze z uradom za podporo (pozneje zavarovanje) za brezposelnost. Stalni stik mora vzdrževati centrala tudi z vsemi sosednjimi centralami, da dobi za naša podjetja potrebne kvalificirane moči, oziroma preskrbi zaslužek našim brezposelnim drugod. Tu pride v poštev pred vsem centrala v Gradcu, na Dunaju, pozneje tudi v Zagrebu in drugod.

Osnovanje centralnega posredovalnega urada je torej nujno že takoj in tudi imenovanje potrebnega osebja. Centralni urad mora imeti že takoj svoj primeren lokal, voditelje centralnega urada in izvežbano pisarniško moč. Kakor hitro se pa osnuje še par lokalnih posredovalnic, bo pa morala dobiti centrala še enega uradnika, kot namestnika voditelja. Centralni urad potem tudi že takoj začne izvrševati vse te svoje naloge v zvezi z zgoraj navedeno paritetno komisijo (upravnim odborom) in poverjeništvom za socialno skrb (oddelkom za skrb za brezposelne).

Baš v tej prehodni dobi s popolnoma desorganiziranim delavnim trgovom bo intenzivno delo centrale še posebno potrebno, zato se niti že začetek ne more združiti lokalne delavske posredovalnice za Ljubljano in pa centralnega urada.

Centralo je seveda tudi takoj preskrbeti z vsemi potrebnimi pisarniški rekviziti. Vodilna načela njenega delovanja in poslovanja za najbližjo prihodnost pa določi paritetna komisija (upravni odbor), ki bo tudi skušal pritegniti sodelovanje vseh prizadetih in merodajnih faktorjev.

(Konec prihodnjč.)

Ob Renu.

Reka Ren je bila že od nekdanj sporno jabolko med Nemci in Francozi. Odtod pesem »Die Wacht am Rhein«, (Straža ob Renu). Kdo je danes čuvarem ob Renu? No, nemški veleindustriji in — o ironija usode! — francoski imperijalisti! Kako to? Cujte! Nova socialistična vlada v Nemčiji je uvedla v vseh panogah industrije osemurno delo. To pa ni bilo po godu posestnikom premogovnikov v Sarskem okrožju in da preprečijo uvedbo osemurnega dela za rudarje v svojih rudnikih ter za delavce v industrijskih obratih, ki so v tesni zvezi s temi rudniki, so tamošnji rudniški magnatje zaprosili Francoze, naj Sarsko okrožje zasedejo vojaško. To se je tudi zgodilo. Sedaj pa poročajo od tam, da je francosko vojaško poveljstvo osemurno delo odpravilo in odredilo deseturno delo.

Ta svoj ukrep je francosko vojaško poveljstvo utemeljevalo s tem, češ, da francoski rudar tudi dela po deset ur na dan. Vrhutega je francoski zapovednik izjavil, da bodo Francozi na svojem nadaljnjem pohodu v Nemčijo povsod ukiniteli osemurno delo in odredili deseturni delavni čas.

Dne 8. decembra 1918 je delavski in vojaški svet nekaj poremskih veleindustrijev in pet njihovih glavnih ravnateljev kratkoma dal zapreti zaradi veleizdajstva. Zapri so kapitalistično tolpo, ker je bila sumljiva, da je tudi ona izkušala pridobiti Francoze za to, da zasedejo razen Sarskega okrožja tudi veliko industrijsko okrožje Porenje. Visoko gospodo, ki je sicer imela vedno polna usta nem-

štva, so iz zaporov zopet izpustili, ker se jim je baje posrečilo dokazati svojo neuožnost.

Naj bo kakorkoli, dejstvo je, da bi veliki nemški industriji z največjim veseljem pozdravili invazijo Francozov, samo da bi se iznebili socialistov in toliko osvraženega osemurnega delavnika.

Velekapitalisti, katerim na Porenju načelujeta veleindustrija Tyssen in Stunnes, so se nedavno tega še na vse griodri, da se mora vojna nadaljevati do končne zmage Nemčije. Ta gospoda je vojno namreč izrabila v svoje najnesramnejše sebične namene. Ogromne vojne dobičke pa je hotela z nadaljevanjem vojne se povečati. Velikanski vojni dobički jim niso zadostovali, hoteli so ti personificirani Wacht am Rheinjerji, naj bi si Nemčija kot zmagovalka prilastila — poleg velike vojne odškodnine, ki naj bi jo pričala ententa — tudi vsa važnejša industrijska okrožja na Francoskem.

Ne da se oporekati, da je bil apetit velenemske gospode brez meje. Prisel je pa poraz. Na razvalinah Nemčije je tamošnje delavstvo pričelo urejevati razmere tako, da pride proletarijat do tega, kar so mu nemški kapitalistični krogi odrekli. Med drugim spada v nove naredbe tudi stara točka socialističnega programa osemurni delavnik. In kaj delajo nemški multimilijonarji? Kličejo na pomoč francoske kapitaliste in imperialiste, da bi jim z oboroženo silo pomagali ugnati nemške delavce v kozji rog. Iz edinega vzroka, da bi se jim ne prikrajšali dobički, so sklenili prijateljstvo. Delati hočejo složno proti nemškim in francoskim delavcem.

Veliko vprašanje pa je, če nikdar siti izkoriščevalci ne delajo računa brez krčmarja. Kapitalizem, ki na tako brutalen način kaže svojo internacionalno edinstvo, bo pač moral računati s tem, da bo prej ali slej naletel na internacionalno edinstvo proletarijata.

Domači pregled.

V zmedah živimo pravzaprav danes. Nihče ne ve, kaj bo, kako bo, nihče ne motri bodočnosti z resnobnim očesom, marveč vse plava in plava, pa ne ve kam. Politično kričanje, hujskanje naroda prou narodu se nadaljuje kakor pred vojno. Le vladajoči krogi pri nas kakor tudi v sporazumu pretehtavajo, kako bi nas bolj uklenili, nas delavce, v suženjske verige. Cutimo to, vse to tajinstveno rovanje, emancipiranje in konsolidiranje meščanskih strank, nam že jasno dokazujejo, da imajo nimen visoki gospodje iz krogov plemenitejšega razreda osredotočiti svoje moči in izolirati delavsko zastopstvo. To je opomin. Opomin, da bo delavstvo doseglo karkoli le potom internacionale. Socialistov niti na mirovni konferenci ne marajo. To je preziranje, a obenem dokaz, da mora hoditi proletarijat tudi vbodoče le po poti proletarskega boja. Kdor še ne vidi, je slepec in hoče menda čakati, da mu brutalna kapitalistiška pest izbije oči. Seveda, to ne bo šlo, ker proletarijat bdi!

Kovinskem delavcem naznanjamo, da pričemo poročilo o konferenci in ustanovnem občnem zboru »Osrednjega društva kovinarjev« ki se je vršil dne 22. novembra 1918 v Ljubljani v prihodnji številki.

Dopisi za tajništvo kovinarjev v Ljubljani se naslavlja začasno: Mihevc Ignacij, tajnik, uprava »Napreja« v Ljubljani.

Organizacija kovinarjev na Jesenicah vabi vse društvenike, da se udeležijo sestankov, ki se bodo vršili v mesecu januarju 1919. leta na Savi pri Jelenju ob večerih ob 8. uri zvečer po naslednjem redu: dne 2. ključavničarji, kovači, livarji in mizarji; dne 3. elektrikarji, zidarji in opekarji, dne 4. Martinove peči

in zunanji delavci; dne 7. valjarna; dne 8. žičarna, mrlja valjarna in kar spada v to področje; dne 9. zrebižarna in pokarji; dne 10. druga sihta Martinove peči in zunanji delavci; dne 11. Javornik, dne 12. druga sihta iz vajarne; dne 14. žičarna in mrlja valjarna; dne 15. zrebižarna; dne 16. Javornik in dne 18. Dobrava. Ker pa je Dobrava prevec oddaljena, se vrši ta sestanek na Dobravi v hotelu pri Zajcu. Na sestanku se bo obravnavalo vec za delavstvo važnih vprašanj in se bo tudi volno zaupnike, ki bodo zastopali delavstvo bodoce leto. Zatorej pridite vsi in pripeljte tudi druge s seboj. Odbor.

Oklic. poverjenstvo za socialno skrb nujno potrebuje natancen kataster vseh strokovnih delojemalskih in delodajalskih organizacij na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Zato pozivamo vse tozadevne organizacije, da v lastnem interesu v najkrajšem času sporoče podpisane poverjenstvu naslednje podatke: 1. Ime in sedež organizacije. 2. Stevilo članov dne 1. decembra t. l., imena vodilnih oseb, višina članarine, pravila, socialne uredbe. 3. ali ima organizacija posredovalnico za delo, njen ureditev in kdo jo vodi?

Oklic. Poverjenstvo za socialno skrb bo v kratkem potrebovalo več uradnikov oziroma uradnic pri državni posredovalnici za delo in njenih podružnicah, ki bodo ustanovljene na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Radi tega se naj pismeno oglase pri podpisane poverjenstvu vsi oni, ki so že kedaj delovali v kaki posredovalnici za delo in bi bili pripravljeni prevzeti službo pri državni posredovalnici. Pismenim prigrasom je priložiti dokazila o tozadevni sposobnosti oziroma o tem, da je priglaseni že deloval v takem uradu. Kazen tega je opisati v priglasu osebne sposobnosti.

Na gimnaziji v Ptujju je vzprejetih v I. slovenski razred 32 učencev in učenk. Ker se pouk začne šele po novem letu in ker so nekateri starši prepozno izvedeli za vzprejemni izpit, zato se naznanja vsem prizadetim, da se učenci vzprejemajo še do 3. januarja 1919.

Najvišje cene za prašičjo mast in prašičje izdelke. Za nadrobno prodajo prašičje masti in prašičjih izdelkov domačega izvoza se določajo za vse pokrajine v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani nastopne najvišje cene za kilogram: nescvrta mast 22 K, scvrta mast 30 K, prekajena slanina 25 K, sveže prašičje meso 14 K, prekajeno prašičje meso 18 K, prekajena glavina in parkelci 8 K, kranjske klobase, dobro posušene 24 K.

Ravnatelj Ivan Hribar — poslanik. Iz Belgrada poroča Lj. k. u., da je Ivar Hribar imenovan poslanikom kraljevine SHS v Pragi.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 52. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 42. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 41. prispevek t. l. že poravnani. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Mirovna delegacija Jugoslavije. Na mirovno konferenco pojdejo iz Jugoslavije: Nikola Pašić, dr. Trumbić, dr. Zolger in poslanik v Parizu Vesnić. Poleg teh grede kot posvetovalci dr. Smoljak, dr. Kybař in Mato Bošković. Hrvatske in slovenske delegate pa mora sporazum šele priznati.

Svetovni pregled.

Krvavi izgredi v Berlinu. Iz Berlina poročajo dne 24. t. m.: Berlin je bil v ponedeljek zvečer in v torek dopoldne prizorišče krvavih izgrede, ki so zahtevali težkih in krvavih žrtev. Bili so to boji med vojaštvom, ki pa pravzaprav niso imeli niti političnega niti revolucionarnega značaja. Strašni poboji so bili le posledica divje napetosti, ki dandanes vlada med vojniki; so odmev grozne vojne, ki je strojno puško dvignila do moči. Kakor prica ves potek teh dogodkov, je nemogoče zvracati krivdo na Spartakovce. Mornarjem, ki so bili porazdeljeni v ljudski mornarski diviziji, je bilo odrejeno straženje gradu. Zdi se, da so se pomešali med mornarje različni sumljivi ljudje, kajti straženje je bilo skrajno površno in dogajale so se velike tatvine in ropanja. Pruska vlada je zapovedala, da se imajo mornarji odstraniti z grada in da naj se kot varnostna četa sploh razpuste. To naj bi bil izvršil berlinski mestni poveljnik, večinski socialist Wels, katerega so radikalci izza zadnjih burnih dogodkov hudo napadali. — Mornarji so upravičeno zahtevali, da jim izplačajo 80.000 K zapadle mezde. Dejali so jim, da se zgodi to pod pogojem, ako zapuste grad. To so tudi storili, zapustili so grad in izročili ključce v državni pisarni. Nato je Barth Weisu telefoniral, da se izplačaj mornarjem meza. Wels je odgovoril, da stori to le na povelje Eberta ali celokupne vlade. Ebert pa je bil odsoten. Ko so zastopniki mornarjev to zvedeli, so močno vznemirjeni zapustili poslopje. To je dalo povod izgredom v ponedeljek zvečer. Mornarji so aretirali in zaprli mestnega poveljnika, nakar so pričele posredovati gardne čete, ki so izzvale poulične boje. Slednjič se je posrečilo, da sta se stranki pogodili in da se je ustavilo poulično krvoprelihanje. Neznatni so bili pravzaprav vzroki, iz katerih so se izcimili ti berlinski izgredi, vendar so tirjali sedemdeset človeških življenj. Kdaj se konča strašna bratomorna vojna?

Italijani olajšujejo potovalne pogoje v zasedenem ozemlju. Trst, 22. decembra. (Lj. k. u.) Italijanska vojaška oblast je nekoliko olajšala določbe za potovanje po zasedenem ozemlju in odredila sledeče izpremembe: 1. Vse osebe, ki prebivajo ali so pristojne v deželno glavarstvo tržaško ali istrsko in v sodne okraje sezanski, komenski, ajdovski, gradiščanski, tržiški, červinjanski, postojnski, ilirsko-bistriški, senožeški, vipavski, logaški in druge kraje, zasedene po četah tretje armade, smejo svobodno potovati po železnicah, morju in navadnih potih s kakršnimikoli prevoznimi sredstvi, samo ne z avtomobili, če imajo izkaznico s fotografijo: prehodnico za tuzemstvo (passaporto per la interno), ali tudi izkazila bivše vlade, dokler se ne nadomeste z drugimi. Ostane pa v veljavi, da je treba prositi dovoljenja začasno gibanje ob prihodu v namenjeni kraj, če se namerava prenočiti, in sicer: če se pride po železnici, pri postajnem poveljstvu; če se pride s parnikom, pri vojaškem pristaniškem poveljstvu; če se pride po navadni poti, pri štacijskem (Comando di Presidio), etapnem in karabinerskem poveljstvu. 2. Vsi tisti, ki se jim je treba voziti z avtomobili, ki nameravajo potovati preko stare meje kraljevstva, po suhem ali po morju, kakor tudi oni, ki žele potovati v Pulj ali Reko, mo-

rajo vložiti primerno prošnjo na poveljništvo kraljevih karabinjerjev tretje armade, oddelek za potne liste, da dobe potni list (salvacondotto) ali posebno dovoljenje (permesso speciale) kakor naj pač velja za več ali manj kot 15 dni. 3. Za potovanje v ozemlje deželnega glavarstva goriškega, ki ne spada v področje 3. armade (mesto Gorica in soška dolina) izdajajo vsa karabinjerska poveljništva, katerim poveljuje častnik, posebna dovoljenja za dobo ne nad 15 dni.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

S. F. H. Leše. Tvojo dopisnico z dne 13. novembra t. l. sem prejel in izvedel naročilo glede večjega števila lista že z 51 številko z dne 21. novembra t. l. Vprašaj v Prevaljah na pošti, kaj je, ter reklamiraj. S. F. Z. Kapfenberg. Na Vaše vprašanje vam sedaj še ne moremo ničesar natančnejšega povedati, ker je to odvisno od ureditve valute. Zadeva pa se dosedaj še ne rešuje ne tukaj ne tam. — Naslov smo izročili upravništvu »Napreja«. Crna. S. F. P. Se enkrat ponavljamo, da list redno odpošiljamo, reklamirajte ga na pošti. Zdravo.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Ivan Tokan.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Vsem obiskovalcem in gostom gostilne v Delavskem domu v Trbovljah želi
**srečno in veselo
novo leto**
Dominik Kokalj,
gostilničar.

Veselo novo leto
želi vsem svojim cenjenim odjemalcem tvrdka
Jax in sin
zaloga koles in šivalnih strojev
LJUBLJANA Dunajska cesta

Srečno in veselo novo leto
Želi vsem svojim odjemalcem, kakor tudi znancem in prijateljem. Zahvaljujoč se za doslej obilno izkazano mi zaupanje ter se priporočam za isto tudi v bodoče
Josip Prešeren, čevljarstvo
Šiška — Ljubljana Celovška cesta 82.

Podružnica Osrednjega društva kovinarjev na Jesenicah priredi skupno s prosvetnim društvom „Svoboda“ dne 31. grudna 1918

Silvestrovo zabavo.

Veselica se bo vršila v velikem obsegu in bogatim vzporedom v dvorani gostilne pri Jelenu.

== Pričetek ob pol 9. zvečer. ==

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejeno zavezo, LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6,

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd.

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/212	1/212	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/211—1/212	1—2	Hilšerjeva ulica 12 Turjaški trg 4.
Dr. Alojz Kralgher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin.

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stoj in franko.

Veselo novo leto 1919

želi vsem svojim cenjenim gostom
PAVEL JEMC
Restavracija pri „Zvezdi“
Sp. Šiška — Ljubljana.
Celovška cesta šte. 22

**Srečno in veselo
novo leto**

želi vsem prijateljem, znancem in vsem cenjenim odjemalcem ter se nadalje priporoča
H. Suttner

Vsem svojim cenj. odjemalcem, prijateljem in znancem se srčno zahvaljujem za izkazano zaupanje v starem letu ter se usojam priporočati se tudi nadalje in želim vsem

**srečno in veselo
novo leto 1919!**

Andrej Marčan

mesar. Prešernova ulica 10. Rimska cesta 19.

Vsem članom in gostom Stavbene in Gostilniške zadruge „Delavski dom“ v Trbovljah

kličemo

srečno in veselo novo leto!

Načelnštvo.

**SREČNO IN VESELO
NOVO LETO**

želi vsem svojim članom

Konsumno društvo v Zagorju

Načelstvo in nadzorstvo.

Srečno in veselo novo leto

želita vsem svojim cenjenim odjemalcem prijateljem in znancem, proseč jih prijazne naklonjenosti tudi v bodoče.

Z velespoštovanjem

Josip in Josipina Podkov

mesar

: Sv. Petra cesta šte. 7 (hotel Lloyd). :

Občno konsumno društvo v Trbovljah

želi svojim članom

**SREČNO IN VESELO
NOVO LETO!**

Načelnštvo.

Vsem cenjenim gostom in odjemalcem, prijateljem in znancem želim

srečno in veselo novo leto

proseč za nadaljnjo blagonaklonjenost

Restavracija „Pri novem svetu“
Ivanka Gorše.

Vsem svojim gostom, prijateljem in znancem želim prav

**srečno in veselo
novo leto 1919!**

Jože in Ivanka Schrey,
gostilna „pri Fajmoštru“ Sv. Petra nasip.

SREČNO NOVO LETO 1919

kliče vsem cenjenim gostom, prijateljem in znancem in se priporoča za nadaljnji obilni obisk

Fran Krvarić s soprogo „Restavracija PERLES“
zraven glavne pošte.

Gostilna Fran Kavčič v Ljubljani, Privoz šte. 4

želi vsem častitim gostom, odjemalcem, prijateljem in znancem **srečno in veselo**

novi leto!

Zahvaljujoč se za dosedanji obisk ter se priporočam tudi za nadalje prijazni naklonjenosti. Z odličnim spoštovanjem

FRAN KAVČIČ.

Srečno in veselo novo leto!

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem tvrdka

A. & E. Skaberné, Ljubljana.

**SREČNO IN VESELO
NOVO LETO 1919**

želi

JAKOB ZALAZNIK

z družino

pekarija, slaščičarna in kavarna v Ljubljani, Stari trg št. 21.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem cenjenim gostom

**KAVARNA EVROPA
V LJUBLJANI.**

Vsem svojim cenjenim obiskovalcem

hotela, kavarne, restavracije in kopališča pri „SLONU“ v Ljubljani

:: srečno novo leto 1919. ::

KONSUMNO DRUŠTVO
za Ljubljano in okolico

želi vsem svojim članom

srečno in veselo novo leto!

Načelstvo in nadzorstvo.

Kavarna Central v Ljubljani

Sv. Petra nasip.

Srečno in veselo novo leto

želim vsem svojim častitim gostom, prijateljem in znancem, zahvaljujem se jim za dosedanji obisk svoje kavarne ter se jim priporočam tudi nadalje.

Štefan Miholič s soprogo.

ČEVLJARSKA OBRT
Josip Breskvar

Škofja ulica št. 10
želi cenjenim naročnikom in odjemalcem
srečno in veselo novo leto!
Zahvaljuje se za sedanje zaupanje in se naj-
topleje priporoča za nadaljne naročbe.

Gostilna „Lekše“

Resljeva cesta št. 22
želi vsem častitim gostom, odjemalcem, pri-
jateljem in znancem srečno in veselo
novo leto 1919!

Zahvaljujoč se za dosednji obisk, se pripo-
roča tudi nadalje prijazni naklonjenosti
Marija Lekše.

Ivan Jakopič

knjižgovez
Frančevo nabrežje št. 13.
želi vsem cenjenim naročnikom srečno in
== veselo novo leto ==
ter se priporoča tudi za naprej.

Srečno novo leto

želi vsem cenjenim gostom, znancem in pri-
jateljem ter se nadalje priporoča

IGNACIJ BANKO

gostilna pri „Nacetu“, Martinova cesta.

Vsem cenj. naročnikom „DELAVCA“
v Ljubljani in okolici želiva

*srečno in veselo
novo leto 1919!*

Joško in Rudi Berdajs, raznašalec.

Vsem velecenjenim obiskovalcem
KAVARNE „STRITAR“
kakor tudi prijateljem in znancem kličeva
veliko sreče v

== NOVEM LETU ==

ter se priporoča za prijazno naklonjenost
tudi v bodoče. — Z vsem spoštovanjem

Fani in Ivan Stritar
vogal Sv. Petra cesta - Radeckega ceste št. 2.

Srečno novo leto

želi svojim odjemalcem

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani,

reg. zadruga z omejeno zavezo.

**Veselo in srečno
novo leto 1919!**

vošči vsem cenjenim gostom, prijateljem in znan-
cem, ter se obenem zahvaljujem za obilno doslej
izkazano zaupanje, priporočujoč se, da se mi isto
ohrani tudi v bodoče.

Stanislav Horak
restavracija na Južnem kolodvoru v Ljubljani

Vsem cenjenim trgovcem in odjemalcem

== **Kolinske kavne primesi** ==

želi

srečno in veselo novo leto 1919

Kolinska tovarna za kavno primes v Ljubljani.

Vsem članom po-
družnice Unije sloven-
skih rudarjev v Trbov-
ljah ter prijateljem in
znancem želi

srečno novo leto

Anton Ule,
blagajnik.

Grand Hotel „Union“ v Ljubljani

restavracija, kavarna in klet

veselo novo leto 1919

vsem velecenjenim gostom ter slavnemu občinstvu sploh, proseč jih, da
ohranijo podjetju enako naklonjenost in zaupanje tudi v bodoče, zagotavljajoč
vedno najboljšo postrežbo.

Ljubljana, 31. decembra 1918.

S spoštovanjem

Ravnateljstvo hotela „UNION“.